

ЦІЛІСНІСТЬ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НЕБЕЗПЕКИ

Поняття «цілісність» передбачає розуміння принаймні трьох специфічних рівнів цілісності: цілісність структури (морфологічний рівень); цілісність внутрішніх зв'язків (функціональний рівень), що обумовлює процеси життєзабезпечення; цілісність розвитку (організаційний рівень) [1]. Проектування змісту поняття «цілісність» на людину відкриває наступні уточнення. Цілісність людини забезпечується динамікою зв'язків між структурними компонентами її ества, а саме фізичною, психічною, соціальною, духовною. Динаміка внутрішніх зв'язків між фізичною, психічною, соціальною, духовною компонентами ества людини сприяє набуттю нею нових властивостей. Такою новою властивістю є, наприклад, розвиток дитини в підлітка; розвиток особистості; факт набуття здібностей яснобачення, яснорозуміння, лікувальної здатності тощо.

Морфологічний рівень цілісності людини відображає наша фізіо-психо-соціо-духовна структура – наш організм. Всі складові структури організму (тілесність, психічність, соціальність, духовність) також є динамічними і їх взаємозв'язок має переважати зовнішній вплив на людину. Функціональна цілісність людини – це рівень нашого здоров'я – тілесного, психічного, соціального, душевного, духовного тощо. Таким чином, морфологічну і функціональну цілісність людини презентує наш здоровий організм. Сутність здоров'я – це функціонування і саморегуляція. Відповідно, їх налагодження і має бути одним з предметів нашої уваги.. Прикладом організаційної цілісності людини може бути особистість, як нова якість, нові здібності людини. Сутність особистісного розвитку полягає в самоорганізації.

Таким чином, цілісність людини передбачає функціонування, саморегуляцію і самоорганізацію її структури (тілесності-психічності-соціальності-духовності). Як людині визначити свій стан морфологічної цілісності? Варто пізнавати своє ество, знайомитись із його компонентами, вивчати свої тіло, душу, психіку, свідомість, свої соціо-духовні здібності тощо, зважувати на них. Це шлях віднаходження своєї структури, шлях самопізнання. Наприклад, віднаходження соціо-духовної компоненти своєї структури відбувається шляхом подолання егоїзму, навчання любові, практики безкорисливої діяльності тощо. Розпрацьовуючи хоча б одну

будь-яку з компонентів структури ества людини (тілесність-психічність-соціальність-духовність) людина розвиває й інші.

Як людині визначити свій стан функціональної цілісності? Саме своєю здатністю до саморегуляції. Наприклад, спроможністю скеровувати свої психо-фізичні і соціо-духовні стани. З позицій філософії смисловими, ціннісними, світоглядними індикаторами функціонального рівня цілісності є принципи Правди і Волі як відповідність між думками, словами і діями. Правда в думках, словах, діях корелює структуру людини, а Воля є джерелом сили здійснення цієї роботи. Уявіть, що відбувається в зв'язках нашої структури (тілесність-психічність-соціальність-духовність) коли ми думаємо одне, говоримо – друге, робимо третє! Життя в Правді і Волі – це свідчення функціональної цілісності людини. Ці принципи можна взяти як світоглядні орієнтири в своєму житті. Яким чином вони програються в житті людини? Робота – за покликанням (Григорій Сковорода ідея «сродної праці»), родина – в любові, стосунки з іншими – в повазі. І як наслідок : світ відгукується, плани реалізуються, мрії здійснюються. А якщо ні? Дивимось Правді «в очі», визнаючи різноманітність світу, оберігаємо себе, і віднаходимо в собі силу Волі діяти.

Організаційна цілісність людини формується на підставі реалізації морфологічної і функціональної цілісності. Тож, формування нових здібностей і нових якостей, які стануть перепоною для стресів, травм, відбувається за умови розвитку компонентів структури нашого ества, та вдосконалення саморегулятивних і самоорганізаційних зв'язків між ними.

Цілісність людини в умовах небезпеки, агресії, війни виявляється ще більш складним питанням. Як тримати в цих умовах? Базовою є морфологічна цілісність: фізіо-психо-соціо-духовна структура нашого життя. Для цього треба бути уважним до небезпеки, готовим до відсічі агресії на засадах соціальності і любові. Нехтування небезпекою, потурання агресору – це відсутність Правди і Волі, що призводить до руйнації цілісності, втрати структури свого ества. І, якщо подолання егоїзму і навчання любові це індивідуальна саморегуляція, то протистояння загрозам і агресору за своєю сутністю є соціальною самоорганізацією. Сучасний глобалізований світ такий щільний, що потурання агресору в будь-якому місці створює загрозу для всіх. Про сучасні події в світі можна говорити і як про набуття світовою спільнотою здатності до самоорганізації, і як про самоорганізацію нашої Планети.

Трапляється, що Правду, Волю, Любов, Єднання сприймають як абстрактні етичні цінності, чи ідеали, але це – принципи зв'язку компонентів структури людини. Саме тому вони гідні бути принципами життєдіяльності, світоглядними орієнтирами, інструментами побудови гармонійних відносин зі світом. Це ті принципи на яких і можливо

вибудовувати себе і своє життя, адже саме вони відкривають шлях до нових здібностей, що за визначенням знівельюють стресове і травматичне навантаження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаревич І. Духовна цілісність особистості: дійсність і перспектива: монографія. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2008. – 162 с.